

פרשת תצוה-וכי לאורה הוא צריך?

בתחילת הפרשה אנו קוראים על הדלקת המנורה: "וְאַתָּה תִּצְנֶנָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֶלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כְּתִיב לְמֵאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפְּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְרֹן וּבְנָיו מֵעֶרֶב עַד בֶּקֶר לִפְנֵי ה' חֲקֹת עוֹלָם לְדֹרֹתֶם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

שיטת הרמב"ם היא שהטבת הנרות פירושה ההדלקה, ומצוותה, לא רק בין הערביים אלא גם בבוקר וכך כתב: "דישון המנורה והטבת הנרות בבוקר ובין הערבים מצוות עשה" (הלכות תמידין ומוספין פי"ג הי"ז). לעומתו שאר ראשונים סוברים שהמצווה היא רק בין הערביים, (עי' מנחת חינוך מצווה צ"ח אות י"ב). דברי הרמב"ם צריכים תלמוד: הרי האור מועיל ומהנה ומאיר לעת ערב, בחשכת לילה, אך מה המקום ואיזה עניין יש להדליק את המנורה ביום?, "שרגא בטיהרא מאי מהניא"?

רבנו מאיר שמחה הכהן מדווינסק, בספרו 'משך חכמה', (בפרשת תרומה) לומד מכאן עיקרון חשוב ויסודי. לפי מה שאמרו חז"ל על הדלקת המנורה: "וכי לאורה הוא צריך? והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו; אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל" (שבת כ"ב ע"ב), למדנו שאין מטרת ההדלקה במקדש לתאורה כלל, אלא זהו חוק וגזירה אלוקית, ולפי זה אדרבה הציווי להדליק ביום לדעת הרמב"ם, מבליט עניין זה שאין שום צורך לאור.

על פי יסוד זה הוא מוסיף ומבאר מה שנצטוונו בפרשה הקודמת לגבי הארון: "בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו", והורונו חז"ל "המסיר בדי ארון לוקה" (יומא ע"ב ע"א). והדבר תמוה, כי לכאורה מטרת הבדים היא לשאת את הארון, ואם כן איזה טעם יש בהשאתם מחוברים בקביעות לארון כשאינו עוד צורך לנושאו? על כך אומר המשך חכמה: "לכן צווה כי הבדים בל יסורו ממנו, להורות, כמו שאין עניין [כלומר צורך] לבדים בעת היות הארון מונח באוהל מועד, ככה בשעה שנושאים אותו על הכתף אין זה עניין הנצרך לכבוד הנשוא [כלומר לצורך הנשיאה] כביכול, לכן לא יסורו הבדים ממנו תמיד, כמו שהנרות דולקים תמיד". כלומר כמו שאין צורך בבדים בזמן שהארון בקודש הקודשים וזהו דין וגזירה בפני עצמה כך גם בזמן שנשאו את הארון באמת לא היה צורך בבדים כלל, שהרי הארון היה "נושא את נושאו" (סוטה ל"ה ע"א).

הארון, שבו הלוחות, והמנורה, שמורה על החכמה [כמו שנאמר 'הרוצה להחכים ידרים'] ואם כן הם מרמזים על התורה ועל לימודה. מתוך דברי המשך חכמה הלל אנו למדים, שהקודש, התורה, ערכם הוא עצמי, ואנו תלוי בהבנתנו, במעשינו ובלימודנו, אלא שרצה הקב"ה לזכות את ישראל וציוונו במצוותיו, וקרבתו לעבודתו, לתת לנו אפשרות לגעת בלימודינו ובמעשינו ב'נובלות חכמה של מעלה'.

ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו וחיי עולם נטע בתוכינו.